

Her bor vi

Leksjon 2

Norint
Language School

By og land

SNAKK

SAMMEN

- Hva har politikerne i Norge gjort for å motvirke urbaniseringen? Hvordan er det i deres opprinnelsesland?
- Hvilke fordeler og ulemper ser dere ved å bo i en by?
- Hvilke fordeler og ulemper ser dere ved å bo på et tettsted eller i ei bygd?

By og land

- Hvor mange fylker er det i Norge?
- Hva er forskjellen på et tettsted og ei bygd?
- Hva er en drabantby?
- Hva er en bydel?
- Hva er et forsted? Hvis du bor i en by, hva heter de største forstedene i byen?
- Hvis du bor på et tettsted eller i ei bygd, hva er den viktigste næringsveien på stedet?

By og land

- Hva har vært et viktig mål for politikerne når det gjelder distriktspolitikk?
- Hva skal Innovasjon Norge gjøre?
- Når ble Distriktenes utbyggingsfond laget, og når ble det lagt ned?
- Hva håper politikerne å oppnå med en aktiv distriktspolitikk?

Finn et ord

Finn et ord eller uttrykk i teksten som betyr omtrent det samme som det markerte ordet eller uttrykket i setningene:-

Det nye huset vårt er et **stort og romslig.** **godt plass**

- a. Hun har **ikke så mange** elever i klassen sin.
- b. Det er viktig med et godt helsetilbud **alle steder.**
- c. På tross av en dårlig start **har det utviklet seg** et godt klassemiljø.
- d. Heldigvis **har** temperaturen **gått opp** flere grader i løpet av dagen.
- e. De **starter opp** arbeidet like etter sommeren.
- f. Alle bedriftene **gikk sammen** i et nytt, større selskap.
- g. Han har venner fra mange **ulike** land.
- h. Han prøver å **passe på** familiens interesser.
- i. Problemene med trafikk i byene **avtar.**

Determinativer

Determinativer er ord som bestemmer andre ord. Derfor kalles de også bestemmerord. Disse ordene sier noe om hvor mange det er av en sort, hvilket eksemplar vi snakker om, hvem som eier det eller lignende forhold.

	Kjente ordklasser	Undergruppe av determinativer
<i>min, din, sin, hans, hennes, dets, vårt, deres, osv.</i>	<i>eiendomspronomen</i>	<i>eiendomsord</i>
<i>en, ei, et</i>	<i>artikler</i>	<i>mengdeord/kvantorer</i>
<i>noen/noe, ingen, mange, mye, samtlige, andre, alle/alt, hver, hele, begge, få/lite/litt</i>	<i>ubestemt pronomen</i>	
<i>en, to, tre, fire, fem, seks, sju, osv.</i>	<i>tallord -grunntall</i>	
<i>den, det, denne, dette, disse, de sånn/slik, samme, hvilken</i>	<i>påpekende pronomen spørrepronomen</i>	<i>Pekeord/demonstrativer</i>
<i>selv</i>	<i>fokusadverb</i>	<i>forsterkere</i>
<i>egen</i>	<i>adjektiv</i>	<i>forsterkere</i>

Demonstrativer

Demonstrativer er ord som gir mer informasjon om hvilket substantiv det er snakk om. Noen av demonstrativene tar bestemt form (*den, denne*), mens andre tar ubestemt form (*hvilken, slik, sånn, annen*) av substantivet. De står vanligvis sammen med substantivet som de bøyes til:

Kan du mange slike visdomsord?

Hvilket spørsmål er vanskeligst, synes du?

Denne bilen er helt ny.

Jeg liker ikke dette skjørtet.

Demonstrativer

Hvis demonstrativet står alene, vet vi likevel, ut fra den språklige konteksten, hvilket substantiv det er snakk om:

Jeg liker ikke dette skjørtet. Jeg vil prøve et annet, tror jeg.

Når vi bruker et adjektiv sammen med et substantiv i bestemt form, må vi bruke den, det, de eller denne, dette, disse sammen med adjektivet:

Den nye kjæresten til Ola er veldig hyggelig.

* Nye kjæresten til Ola er veldig hyggelig.

Jeg liker disse gamle ordtakene.

* Jeg liker gamle ordtakene.

Vi kan også bruke artikkel foran substantivet hvis vi peker spesielt på dette substantivet. Da har det vanligvis ekstra trykk:

Se på den bilen!

Det var det været hele forrige uke.

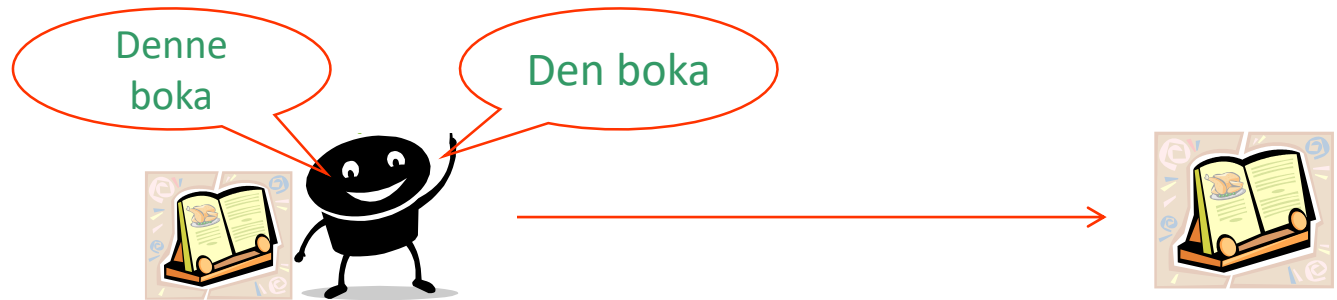

Pekeord

Husk! Etter påpekende pronomen er det normalt bestemt form.

Eiendomsord og refleksive eiendomsord

	Hankjønn	Hunkjønn	Intetkjønn	Flertall
jeg: min, mi, mitt, mine	bilen min	boka mi	huset mitt	guttene mine
du: din, di, ditt, dine	bilen din	boka di	huset ditt	guttene dine
han: hans refleksivt: sin, si, sitt, sine	bilen hans bilen sin	boka hans boka si	huset hans huset sitt	guttene hans guttene sine
hun: hennes refleksivt: sin, si, sitt, sine	bilen hennes bilen sin	boka hennes boka si	huset hennes huset sitt	guttene hennes guttene sine
vi: vår, vårt, våre	bilen vår	boka vår	huset vårt	guttene våre
dere: deres	bilen deres	boka deres	huset deres	guttene deres
de: deres refleksivt: sin, si, sitt, sine	bilen deres bilen sin	boka deres boka si	huset deres huset sitt	guttene deres guttene sine

Refleksive eiendomsord

Refleksive eiendomsord peker tilbake på subjektet i setningen, og kan ikke vise til noe utenfor setningen, heller ikke utenfor leddsetningen.

Ola skriver til sjefen sin. (Olas sjef)

Ola skriver til sjefen hans. (Ikke Olas sjef)

Ola sier at han har skrevet brev til sjefen sin (Olas sjef, og både Ola (*han*) og *sjefen* står i leddsetningen)

Ola vil vite om jeg har skrevet til sjefen hans. (Olas sjef, sannsynligvis, men siden sjefen står i leddsetningen og *Ola* i hovedsetningen, må det bli *hans*, og dermed kan vi ikke vite helt sikkert om vi snakker om Olas sjef eller en annen manns sjef.

Dersom et refleksivt eiendomsord skal stå i subjektet, må «eieren» nevnes i subjektet:

Ola sin sjef er hyggelig

*Sin sjef er hyggelig.

Plassering av eiendomsord

Vanligvis står eiendomsordet etter substantivet, men i disse tilfellene er det like vanlig å sette det foran:

Eiendomsordet har trykk:

Det er min bil. (Ikke din)

Substantivet er et ord for familie:

Kjenner du min bror? Har du hilst på min far?

Formelle situasjoner:

Vi vil hilse vår Konge på vårt lands nasjonaldag.

Kvantorer

Kvantorer er ord som uttrykker mengde eller kvantitet av et eller annet slag.

Eksempler på kvantorer er grunntallene (to, tre, fire ...), *begge, mange, mye, noen, ingen, annen og hver*

Noen ganger kan også adjektiv fungere som kvantorer: *hel, halv, utallige* – og noen ganger substantiv: *en flaske ..., en boks ...*

Kvantorer

Hankjønn	Hunkjønn	Intetkjønn	Flertall
noen	noen	noe	noen
ingen	ingen	ikke noe	ingen
annen	anna	annet	andre
hver	hver	hvert	-
all	all	alt	alle
hele	hele	hele	-
halve	halve	halve	halvparten
litt	litt	litt	-
lite	lite	lite	få
			mange
			mye
			begge

Grunntall

1 en	11 elleve	30 tretti
2 to	12 tolv	40 førti
3 tre	13 tretten	50 femti
4 fire	14 fjorten	60 seksti
5 fem	15 femten	70 sytti
6 seks	16 seksten	80 åtti
7 sju	17 sytten	90 nitti
8 åtte	18 atten	100 hundre
9 ni	19 nitten	101 hundreogen
10 ti	20 tjue	500 fem hundre
		1000 tusen

Ingen – ikke noen – ikke noe - ingenting

Vi bruker *ingen* (hankjønn, hunkjønn og flertall) og *ikke noe* (intetkjønn) i hovedsetninger med finitt verb (verb1). I hovedsetninger med finitt verb kan vi også bruke *ingenting*. I setninger med sammensatt verb (verb1 og verb2) og i leddsetninger bruker vi *ikke noen* (hankjønn, hunkjønn og flertall) og *ikke noe* (intetkjønn):

Jeg har ingen problemer.

(ett verb: har)

Jeg har ikke hatt noen problemer.

(sammensatt verb: har hatt)

Jeg sier at jeg ikke har noen problemer.

(leddsetninger)

Jeg sier at jeg ikke har hatt noen problemer. (leddsetning og dessuten sammensatt verb)

Han forstår ingenting.

Han har ikke forstått noe.

*Han har forstått ingenting.

Jeg sier at han ikke forstår noe.

* Jeg sier at han forstår ingenting.

Norint
Language School

Ingen – ikke noen – ikke noe - ingenting

På norsk kan vi ikke ha dobbel nektning. Derfor ruker vi enten *ingen* eller *ikke noen*.

Det gjelder også hvis vi bytter ut *ikke* med *neppe*, *aldri*, *sjelden* eller andre adverb som har en nektende betydning:

Ola har **ingen** problemer med foreldrene sine.

Ola har ikke noen problemer med foreldrene sine.

Ola har neppe noen problemer med foreldrene sine.

Av samme grunn bruker vi heller ikke *ingenting* sammen med *ikke*:

Jeg har **ikke lært noe**.

* Jeg har ikke lært ingenting.

Jeg **vet ingenting**.

* Jeg vet ikke ingenting.

Alle, begge, hver - hel

Alle, begge og *hver* er kvantorer som refererer til alle i ei gruppe, men på litt forskjellige måter. *Alle* og *begge* refererer til gruppa kollektivt, mens *hver* refererer til den enkelte i gruppa:

Alle lærerne har ferie nå.

Hver (eneste) lærer har ferie nå.

(Begge disse utsagnene sier det samme, men det første viser kollektivt til alle lærerne der det andre har en individuell henvisning.)

Hel er et adjektiv, men noen ganger brukes det som kvantor parallelt med *all*. Da vil vi bruke *all* hvis det er noe som ikke er tellelig, og *hel* hvis det er noe tellelig:

Vi har drukket opp all brusen. (alt vi har av brus – ikke tellelig)

Vi har drukket opp hele brusen. (hele flasker – tellelig)

Alle, begge, hver - hel

Vi bruker *begge to* hvis vi refererer til personer eller tellelige substantiver i bestemt form. Vi bruker *begge deler* hvis vi refererer til tellelige substantiver i ubestemt form, ikke-tellelige substantiver eller andre begreper. Motsatt av *begge to* bruker vi *ingen av dem/ikke noen av dem*, og motsatt av *begge deler* bruker vi *ingen av delene*:

Har du snakket med Eva og Lise?

Ja, jeg har snakket med begge to.

/Nei, jeg har ikke snakket med noen av dem.

Skal du kjøpe boka eller filmen?

Begge to./Ingen av dem.

Skal du kjøpe ei bok eller en film?

Begge deler./Ingen av delene.

Snakker du fransk eller russisk?

Begge deler./Ingen av delene.

Vil du ha brus eller saft?

Begge deler./Ingen av delene.

Substantiv, adjektiv og determinativer

Samspeillet mellom substantiv, adjektiv og determinativer kaller vi gjerne nomensystemet.

Disse ordene forteller noe om hverandre, og de står ofte sammen i det vi kaller en substantivfrase.

I substantivfrasen er substantivet kjernen, og de andre ordene står til substantivet og forteller mer om det.

I substantivfrasen må ordene bøyes i samsvar med substantivet. Det kaller vi samsvarsbøying. Derfor er det viktig å vite hvilket kjønn substantivet har: en, ei eller et.

Noen determinativer bøyes ikke.

Hun gledet seg over sitt nye liv i dette demokratiske landet.

Kjenner du de hyggelige foreldrene mine?

Petter nye bil er finere enn den gamle bilen hans.

Karls far er den sterkeste mannen i hele gata vår.

Alle de fineste kjolene var solgt, dessverre.

Norint
Language School

Natur og miljø

- a. Hva kjennetegner norsk natur?
- b. Når sluttet den siste istida?
- c. Hva er Jomfruland?
- d. Hva er Oslofeltet?
- e. Når kom de første menneskene til Norge?
- f. Hvorfor er man usikker på om samene og nordmennene har samme opphav?
- g. Hvor levde de første nordmennene?
- h. Hvorfor tok det lang tid før jordbruket kom ordentlig i gang i Norge?
- i. Hvilken konflikt fins i dag knyttet til viltbestand?
- j. Hvorfor vokste det fram tettsteder i nærheten av fosser og elver?
- k. Hvilken konflikt oppsto i norsk arbeidsliv utover 1980 - og 90-tallet?
- l. Hva er en helleristning og hva forestiller de som oftest?

Norint
Language School

Natur og miljø

SNAKK

SAMMEN

- Fins det tiltak som kan bidra til å løse konflikten mellom bønder som kan drive husdyrhold, og rovdyr som står i fare for å bli utryddet? Hvordan er dette i deres opprinnelsesland?
- Hva mener dere er viktigst, miljøvern eller arbeidsplasser? Hvorfor?
- Hva er økologisk jordbruk? Er forholdene for økologisk jordbruk i Norge gode eller dårlige, tror du? Hvorfor?

Språksituasjonen i Norge

- a. Hva heter de to skriftspråkvariantene av norsk?
- b. Hva er spesielt for språksituasjonen i Norge?
- c. Hva vil det si at man «knoter»?
- d. Når gikk Norge ut av unionen med Danmark?
- e. Hvorfor var det viktig å utarbeide et norsk skriftspråk på 1800-tallet?
- f. Hva het nynorsk før 1929?
- g. Hva er Jamstillingsvedtaket?
- h. Hvorfor gikk Arbeiderpartiet bort fra samnorsktanken?

Norint
Language School

Begreper

Forklar disse begrepene. Har dere noe tilsvarende eller liknende i deres opprinnelsesland og på deres språk?

en dialekt

en ferdighet

en språkvariant

å knote

en likhetstanke

Språksituasjonen i Norge

SNAKK

SAMMEN

- Opplever dere at det er stor forskjell på skriftspråket dere lærer, og dialekten på stedet der dere bor? Hvis ja, hvilke utfordringer gir det dere?
- Hva synes dere om språksituasjonen i Norge? Skiller den seg fra situasjonen i deres opprinnelsesland? Hvis ja, på hvilken måte?
- Hvilke språkhistoriske forklaringer gir teksten på at dialekten står så sterkt i Norge? Bidrar disse forklaringen til at dere endrer syn på språksituasjonen her til lands? Hvorfor/hvorfor ikke?

Når blir jeg Norsk?

Idiomatiske uttrykk:

I teksten bruker Rima Iraki en del faste formuleringer. Hva betyr disse uttrykkene.

«... sånn helt uten vider»

«... det er typisk norsk å være god»

«... de hadde rotet seg bort i ...»

«... å leve i tråd med ...»

«... å gå i deres fotspor»

«--- i hans øyne»

«... med klump i halsen»

Norint
Language School

Når blir jeg norsk?

SNAKK

SAMMEN

- Må man «bli norsk» for å bli integrert? Må man bli integrert for å «bli norsk»
- Hvor «norsk» mener dere at det er nødvendig å bli hvis man vil leve i Norge?
- Hva legger dere i uttrykket bindestreknordmann, og fins det slike bindestreknasjonaliteter i andre land også?
- Hva mener dere er viktigst for å bli integrert: språk, arbeid, sosialt nettverk, navn eller annet?

*Jeg er i
utgangspunktet
enig med deg, men
det er også viktig å
tenke på at ...*

Vi skal debattere!

*En fordel
med dette
kan være...*

- Staten bør ikke bruke så mye penger på distriktene
- Miljøvern er viktigere enn arbeidsplasser
- Det bør lages ett felles skriftspråk i Norge
- Det er et flott trekk ved Norge at alle kan snakke dialekten sin i alle sammenhenger.
- Nordmenns forhold til natur kan være vanskelig å forstå
- Togtilbudet i Norge er for dårlig.
- Utenlandskfødte kan aldri bli helt norske.

*En ulempe
med dette kan
være ...*

Norint
Language School

Jeg er i utgangspunktet enig med deg, men det er også viktig å tenke på at ...

Vi skal debattere!

En fordel med dette kan være...

Togtilbudet i Norge er for dårlig.

- Jeg er i utgangspunktet enig i at togtilbudet i Norge er for dårlig, men samtidig må man tenke på at det kan være vanskelig å bygge jernbane her på grunn av alle fjellene, fjordene og dalene.
- En fordel med et godt togtilbud kan være at det blir færre biler på veiene.
- En ulempe med et godt togtilbud kan være at ... Nei, det fins ingen ulemper med et godt togtilbud. Men det fins mange ulemper med et dårlig togtilbud. Det er for eksempel for dyrt å ta toget. Det blir for mange biler, og det forurensrer mye.

En ulempe med dette kan være ...

Norint
Language School

Vi skal debattere!

å være opptatt av

en tjeneste

et tiltak å ivareta

en etterkommer

et folketall

relativ

å leve av

derimot

å uttrykke bekymring – å bekymre seg

å utvikle – en utvikling

miljøvern

en energi

en naturressurs

å protestere – en protest

å ta vare på

frustrerende

verdifull

sånn helt uten videre

Norint
Language School

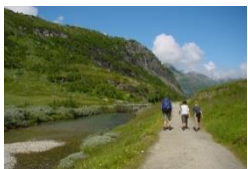
FINN UT – BRUK INTERNETT

Hva er hjemfallslovene (hjemfallsretten) og hva er en konsesjon?

Når ble hjemfallslovene vedtatt i Stortinget?

Hvilken naturressurs ble hjemfallslovene laget for?

Har man lignende lover i deres opprinnelsesland?

Norint
Language School